

Katolisen kirkon ja sen tyttären eli Ilmestyskirjan porton säätämistä rangaistuksista "harhaoppisille"

Lainaan tähän kirjoitukseen varhaisia kristillisiä ja historiallisia lähteitä katolisen kirkon ja sen tyttären eli 1500-luvun protestanttisten uskonpuhdistajien säätämistä rangaistuksista "harhaoppisille" eli kerettiläisille. Kuolemanrangaistus oli säädetty erityisesti kasteen uusijoille (anabaptistit) ja kolmiyhteisen jumalan opin kieltäville Jeesuksen kristuksen todistajille ja Jumalan lapsille, aidoille kristityille (antitrinitaarit). Vaikka katoliset isät ja kirkon johtajat eivät itse säätäneet Rooman valtakunnan lakeja, niin he kuitenkin hyväksyivät ne ja heidän sanansa harhaoppisia vastaan olivat joidenkin lakien inspiraation lähde.

Kirjoitan ensin suomennoksen kustakin lähteestä ja kopioin sen perään lainaamani englanninkielisen tekstin, jotta kieltä tunteva voi tarkistaa käännöksen paikkansa pitävyyden.

2. Esi-Nikealaisen kirkon rangaistus harhaopista oli puhtaasti seurakunnan sisäinen ja koostui nuhteista sekä tehtävästä tai seurakunnasta erottamisesta. Sillä ei ollut vaikutusta siviilielämässä.

Mutta heti pian kun kirkko ja valtio alkoivat yhdistyä, otti siviilihallinto kirkon suostumuksesta käyttöön maallisia rangaistuksia kuten omaisuuden takavarikko, karkotus ja kuolema, jotka ovat kristuksessa ja apostoleissa ollut henkeä ja heidän esimerkkiään vastaan. Konstantinus avasi tien joillekin säädöksille donatolaisia vastaan vuonna 316. Valentinianus I kielsi manikealaisten julkisen jumalanpalveluksen (371). Areiolaisten hävittyä kantansa toisessa ekumeenisessa kokouksessa Theodosius Suuri pakotti kansan yhtenäiseen uskoon säätämällä viisitoista lainsäädöstä rangaistuksineen vuosien 381–394 välillä. Honorius, Arcadius, Theodosius nuorempi ja Justinianus (529) seurasivat samaa tietä. Näiden keisarillisten säädösten kautta harhaoppisilta eli julkisesti valtion uskontoa vastustavilta henkilöiltä kiellettiin kaikki julkiset virat, julkinen jumalanpalvelus, omaisuuden tai testamenttien vastaanottaminen, sitovien sopimusten tekeminen; heitä rangaistiin sakoilla, karkotuksella, ruumiillisilla rangaistuksilla ja jopa kuolemalla. Lähde: Theos. Code, Book XVI. tit. V. *De Haereticis*.

Ensimmäisenä kuolemantuomiota miekalla sovellettiin Pricillianus Avilaiseen ja kuuteen hänen seuraajaansa, jotka kannattivat manikealaisia mielipiteitä (385). Milanon piispa Pyhä Ambrosius ja Martinus Toursilainen (Pyhä Martinus) vastustivat myötätuntoisesti tätä tekoa, mutta turhaan. Jopa suuri ja hyvä Pyhä Augustinus, vaikka oli ollut itse harhaoppinen yhdeksän vuoden ajan, puolusti uskonnollisen vainon oppia eksegeesillä jakeesta Luuk 14:23 [kirjeessään #93 Vincentiukselle](#) (Cogite eos intrare, [Luke 14:23](#) (Ep. 93 ad Vinc.; Ep. 185 ad Bonif., Retract. II. 5.)). Jos hän vain olisi nähnyt edeltä tulevan Albigenssiristiretken ja espanjalaisen inkvisition kauheudet, niin hän olisi pyörtänyt vaarallisen mielipiteensä.

Teokraattinen valtion kirkko teoria eli erastionismi ([Thomas Erastus](#)) – kreikkalais-katolinen, roomalais-katolinen tai protestanttinen – pitää kaikkia hyökkäyksiä kirkkoa vastaan hyökkäyksenä valtiota vastaan ja vaatii niistä lievää tai ankaraa rangaistusta sen mukaan, mikä on yhteisössä vallitsevan oikeaoppisuuden ja harhaoppisten vihan aste. Mutta Jumalan ylitsevuotavassa kaitselmuksessa, joka tuo esiin hyvää kaiken pahan keskeltä, harhaoppisten verinen vaino – yksi kirkon historian pimeimmistä jaksoista – on tuottanut uskonnon vapauden hyvän hedelmän. Katso vol. III. 138–146.

History of the Christian Church, Volume II: Ante-Nicene Christianity. A.D. 100-325. by Schaff, Philip.

<http://www.ccel.org/ccel/schaff/hcc2.v.xiv.i.html>

The punishment of heresy in the ante-Nicene church was purely ecclesiastical, and consisted in reproof, deposition, and excommunication. It had no effect on the civil status.

But as soon as church and state began to be united, temporal punishments, such as confiscation of property, exile, and death, were added by the civil magistrate with the approval of the church, in imitation of the Mosaic code, but in violation of the spirit and example of Christ and the apostles. Constantine opened the way in some edicts against the Donatists, a.d. 316. Valentinian I. forbade the public worship of Manichaeans (371). After the defeat of the Arians by the second Ecumenical Council, Theodosius the Great enforced uniformity of belief by legal penalties in fifteen edicts between 381 and 394. Honorius (408), Arcadius, the younger Theodosius, and Justinian (529) followed in the same path. By these imperial enactments heretics, i.e. open dissenters from the imperial state-religion, were deprived of all public offices, of the right of public worship, of receiving or bequeathing property, of making binding contracts; they were subjected to fines, banishment, corporeal punishment, and even death. See the Theos. Code, Book XVI. tit. V. De Haereticis.

The first sentence of death by the sword for heresy was executed on Priscillian and six of his followers who held Manichaean opinions (385). The better feeling of Ambrose of Milan and Martin of Tours protested against this act, but in vain. Even the great and good St. Augustin, although he had himself been a heretic for nine years, defended the principle of religious persecution, on a false exegesis of Cogite eos intrare, [Luke 14:23](#) ([Ep. 93](#) ad Vinc.; [Ep. 185](#) ad Bonif., *Retract.* II. 5.). Had he foreseen the crusade against the Albigenses and the horrors of the Spanish Inquisition, he would have retracted his dangerous opinion.

A theocratic or Erastian state-church theory—whether Greek Catholic or Roman Catholic or Protestant—makes all offences against the church offences against the state, and requires their punishment with more or less severity according to the prevailing degree of zeal for orthodoxy and hatred of heresy. But in the overruling Providence of God which brings good out of every evil, the bloody persecution of heretics—one of the darkest chapters in church history—has produced the sweet fruit of religious liberty. See vol. III. 138–146.

HUOMIO!

Huomaa, miten hyvin "väärä uskontunnustus" sopii [pedon merkiksi](#) ihan kirjaimellisesti, koska katolista uskoa kolmiyhteiseen jumalaan tunnustavat ovat rajoittaneet Jumalan lasten kaupankäyntiä ja tappaneet heitä, koska he eivät ole suostuneet kumartamaan kristusta Jeesusta isän vertaisena Jumalana ja kaiken olevaisen luojana yhdessä isän kanssa, eivätkä ole pitäneet totena kolmiyhteisen jumalan oppia, joka on pakanallinen harhaoppi Jumalan sanan ilmoittamaa totuutta vastaan.

Gunnar Westin, *Vapaan kristillisyyden historia*, 4. painos, RV-Paino Tikurila, 1975, alkuteos 1954. Montanolaiset tuomittiin kuolemaan keisari Honoriuksen aikana vuonna 407 säädetyin lain kautta (s. 28). Donatolaiset tuomittiin kuolemaan vuoden 286 jälkeen (s. 37).

Uskonpuhdistajat Rooman lakien uudelleen käyttöön ottajina

Albert James Dager, [Ikuinen pelastusvarmuus – Mitä Calvin onkaan saanut aikaan?](#):

Monilta Calvinin vastustajilta vietiin heidän omaisuutensa ja heidät karkotettiin Genevestä. Häpeällisin Calvinin yrityksistä kontrolloida ihmisten ajatuksia ja uskomuksia oli hänen kiistansa espanjalaisen Miguel Servetuksen kanssa. Tämä kyseenalaisti roomalaiskatolisen kolminaisuusopin ja lapsikasteen. Paettuaan Wienistä kuolemanrangaistusta pakoon Servetus saapui Geneveen heinäkuussa 1553 ja asui siellä hiljaisuudessa jonkin aikaa. Hänen tehdessään lähtöä Zürichistä Calvin vangitutti hänet syyttäen häntä jumalanpilkasta.

Calvin toimi Servetusta vastaan käydyssä oikeudenkäynnissä sekä syytteen nostajana että syyttäjänä vaati kuolemantuomiota. Pitkittyssä oikeudenkäynnissä Servetus tuomittiin poltettavaksi kuoliaaksi, joka toteutettiin Champelissä lähellä Geneveä 27.10.1553. Hän tapasi teloituspäivänään Calvinin ja pyysi häneltä anteeksiäntoa. Koska Servetus ei ollut tekemässä parannusta katsomuksistaan, Calvin myöntyi hänen kuolemantuomionsa.

E.H. Broadbent, [Seurakunnan vaellus, 9. luku, Anabaptistit 1516–1566](#)

"...Zwinglin käyttöön ottama kuolemanrangaistus niille, jotka olivat hänen kanssaan eri mieltä opillisista kysymyksistä, heikensi hänen vaikutustaan Capitoon."

...

"...Uusi valtiokirkko hyväksyi vanhan kirkon periaatteen, jonka mukaan sillä oli oikeus toimia "harhaoppisia" vastaan vangitsemalla ja jopa tappamalla heitä."

Global Anabaptist Mennonite Encyclopedia Online, Oikeudellisia toimia koskien kasteenuusijoita, 1. Yleistä.

[Juridical Procedures Relating to the Anabaptists, 1. General.](#)

"1400-luvulla, Rooman vanhan lain sulaututtua Saksan lakiin, Pyhän Rooman Valtakunnan siviililaki otti uudestaan käyttöön vanhat keisarien Gratianus, Valentinianus II ja Theodosius I säätämät lait (kaikki vuodelta 380) koskien katolisen kirkon erityislaatuista oikeutta ja valtaa, ja keisarien Honorius ja Theodosius II lait (vuodelta 413) koskien kasteen uusimisen (anabaptismi) rikosta, josta rangaistiin kuoleamalla (Corpus Juris Civilis I, 1 and VI, 2)."

"In the 15th century, when the old Roman Law was assimilated into the German Law, the Civil Code of the Holy Roman Empire renewed the old laws of the emperors Gratian, Valentinian II, and Theodosius I (all of A.D. 380) concerning the exclusive right and authority of the Catholic Church, and that of the emperors Honorius and Theodosius II (A.D. 413) concerning the capital crime of rebaptism, punishable with death (Corpus Juris Civilis I, 1 and VI, 2)."

Global Anabaptist Mennonite Encyclopedia Online, anabaptismi, artikkeli vuodelta 1955, 1500-luvun käytäntö: [Anabaptism, 1955 Article, Sixteenth Century Usage:](#)

"*Anabaptisti* on itse asiassa kreikan kielen sana, joka tarkoittaa *kasteenuusijaa* ja sitä käytettiin kirkko-latinassa 300-luvulta lähtien, ja se ilmestyi englannin kieleen viimeistään vuonna 1532, mutta sitä käytettiin harvoin saksan ja hollannin kielissä, joissa käännössanoja *Wiedertäufer* ja

Wederdooper on käytetty anabaptistien historian alusta lähtien vuodesta 1525. Anabaptistit eivät käyttäneet sitä sanaa koskaan itse, mutta muut käyttivät sitä heistä usein, koska siihen nimeen liittyi häpeää ja sillä oli rikollinen leima. Sen esiin tuominen ja jatkuva käyttö anabaptistien vihollisten taholta voidaan parhaiten selittää sillä tosiasialla, että keisarillinen laki Justinianuksen ajoista lähtien (vuodelta 529) teki kasteen uusimisesta toisen niistä harhaopeista, joista rangaistiin kuolemalla, toisen ollessa antitrinitarismi (kolminaisuusopin kieltäminen). Niinpä radikaalien reformoijien (uskonpuhdistajien) luokittelu anabaptisteiksi teki heistä välittömästi tuomion ja teloituksen kohteita, vaikkakin jokaisen paikallisen oikeuslaitoksen oli yhä edelleen välttämätöntä ottaa käyttöön ja panna täytäntöön tämä lainsäädännön pohjana oleva laki..."

"Anabaptist" is actually a Greek word meaning "rebaptizer," used in church Latin from the 4th century onward, and appearing at least as early as 1532 in the English, seldom used in 16th-century German or Dutch, where the translation Wiedertäufer and Wederdooper is used from the beginning of Anabaptist history in 1525. It was never used by the Anabaptists themselves but often vigorously objected to by them because of the opprobrium and criminal character attached to the name. Its introduction and constant use by the enemies of the Anabaptists can best be explained by the fact that the imperial law code from Justinian's time (A.D. 529) on, made rebaptism one of the two heresies penalized by death, the other being Antitrinitarianism. Thus to classify the Reformation radicals as "Anabaptists" made them at once legally subject to condemnation and execution, although it still remained necessary for each local jurisdiction to implement the basic code..."

Philip Melanchton, Martti Luther, ym. [Että maallinen esivalta on velvollinen rankaisemaan kasteenuusijoita/](#)

"Olemme kuulleet sellaista myös erinäisistä kasteenuusijoista...."

Tätä tapausta varten (Rooman keisarit) Honorius ja Theodosius ovat säätäneet lain, jossa sanotaan, että kasteenuusijat tulee tappaa. Sillä eroaminen ja uusien seurakuntien perustaminen on jo yksistään muiden pahojen tapojen ohella vastoin Jumalaa. Ja koska se vihasuttaa ja antaa ikuiselle riidalle aihetta, pitää maallisen esivallan vastustaa sellaista ja rangaista siitä ankarasti.

...

...Tästä kaikesta käy nyt ilmi, että maallinen esivalta on velvollinen vastustamaan jumalanpilkkaa, vääriä oppeja ja harhaoppeja ja rankaisemaan niiden kannattajia ruumiillisesti.

...Koska on toki nähtävissä ja ymmärrettävissä, että kasteenuusijoiden lahkossa on karkeitä vääriä uskonkappaleita, niin me päätämme, että tässä tapauksessa järeäpäiset tulee myös tappaa. Sen lisäksi, jos kasteenuusijoilta löydetään molempia harhakäsityksiä, maallisia ja hengellisiä, eivätkä he luovu niistä, on tuomari sitäkin varmempi asiassaan ja hänen pitää rangaista ankarasti."

Martti Luther kirjoitti useissa teoksissaan harhaoppisina pitämiään antitrinitaareja, kasteenuusijoita ja nurkkakuntasaarnaajia vastaan, niin että antoi ohjeita rangaista heitä ankarasti ja jopa tappaa (viedä pyövelin teloitettavaksi). Lutherin kirjoituksia tästä aiheesta on suomennettu nimellä [Martti Luther: Kristittyjen vainooja ja massamurhaaja](#). Alkuperäinen teos on nimeltään [Prof. Dr. Martin Luther – ein Massenmörder und Christenverfolger](#) ja sen on kirjoittanut Hans-Jürgen Böhm.

Luettavaa

"Kristuksen opetus Jumalasta" aiheen artikkeleiden [hakemisto](#).